

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทอง

มาถึงบางธรมณ์ทวีศก
ไอ้สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้เท่านี้
ล้วนหนามหนีบเจ็บแสบคับแคบใจ
ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า
เดี๋ยวนี้มอญถอนไรจุกเหมือนตุ๊กตา
ไอ้สามัญผ่นแปรไม่แท้เที่ยง
นี่หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ
ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์
แม้พุดชั่วตัวตายทำลายมิตร

ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
เหมือนนกไร่ร้างเร่อยู่เอกา
ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
ทั้งผัดหน้าจับเขมาเหมือนชาวไทย
เหมือนอย่างเยี่ยงชายหญิงทั้งวิสัย
ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่าพึงคิด
มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

บทเสภาสามัคคีเสวก

ตอน วิศวกรรมา

อันชาติใดไร้ศานตีสุขสงบ
ณ ชาตินั้นนรชนไม่สนใจ
แต่ชาติใดรุ่งเรืองเมืองสงบ
ย่อมจำนงศิลปะสง่างาม

อันชาติใดไร้ช่างชำนาญศิลป์
ใครใครเห็นไม่เป็นที่จำเริญตา
ศิลปกรรมนำใจให้สร้างโศก
จำเริญตาพาใจให้สบาย

แม้ผู้ใดไม่นิยมชมสิ่งงาม
เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ
เพราะการช่างนี้สำคัญอันวิเศษ
จึงยกย่องศิลปกรรมนั้นทั่วไป

ต้องมัวรบราญรอนหาผ่อนไม่
ในกิจศิลปะวิไลละวาดงาม
ว่างการรบอริพลอันสิ้นหลาม
เพื่ออร่ามเรื่องระยับประดับประดา
เหมือนนารินไร้โฉมบรรโลมสง่า
เขาจะพากันแย้ให้อับอาย
ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย
อีกร่างกายก็จะพลอยสุขสราญ
เมื่อถึงยามเศร้าอร่าน่าสงสาร
โอสถใดจะสมานซึ่งดวงใจ
ทุกประเทศศานาทั้งน้อยใหญ่
ศรีวิไลวิวาสดีเป็นศรีเมือง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

บทพากย์เอราวัณ

อินทราชิตบิดเป็นอนกายิน	เหมือนองค์อมรินทร์
ทรงคชเอราวัณ	
ช่างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน	เผือกผ่องผิวพรรณ
สี่สังข์สะอาดโอฬาร	
สามลึงสามเศียรโสภา	เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ดังเพชรรัตน์รูจี	
งาหนึ่งเจ็ดโบทุขรณี	สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล	
กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมัลย์	ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา	
กลีบหนึ่งมีเทพธิดา	เจ็ดองค์โสภา
แน่นน้อยลำพานงพาล	
นางหนึ่งย่อมมีบริวาร	อีกเจ็ดเยาวมัลย์
ล้วนรูปนิรมิตมารยา	
จับระบำรำร่ายสายหา	ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดังเทพอัปสร	
มีวิมานแก้วงามบวร	ทุกเขตกุญชร
ตั้งเวไชยันต์อมรินทร์	

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

บทเลือก

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

บุพการี

ใครแทนพ่อแม่ได้	ไปมี เลยท่าน
คือคุณจันทร์สุรีย์ศรี	สว่างหล้า
สิ้นท่านทั่วปฐพี	มีดหม่น
หมองมิ่งขวัญซ่อนหน้า	นึ่งน้ำตาไหล
พ่อแม่เสมอพระเจ้า	บนสวรรค์
ลูกนึ่งน้อมมิ่งขวัญ	กราบไหว้
น้ำตาต่างรสสุคันธ์	อบร่ำ หอมฤา
หอมค่าน้ำใจไซ้	ท่านให้หมดเสมอ
ถึงตายเกิดใหม่ซ้ำ	โฉนสนอง
คุณพ่อแม่ทั้งสอง	สั่งฟ้า
น่านมที่ลูกรอง	ตุตติ่ม
หวานใหม่ในชาติหน้า	ก็หล้าฤาสลาย
รอยเท้าพ่อแม่ได้	เหยียบลง ไตแล
เพียงแค่ฝุ่นธุลีผง	ค่าไร่
กราบรอยท่านมิ่งมง-	คลคู่ ใจนา
กายสิทธิ์ใส่เกล้าไว้	เพื่อให้ขวัญขลัง

อังคาร กัลป์ยาณพงศ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วัฒนธรรม

ในโลกนี้มีเป็นไทยแท้
ซึ่งผลิดอกออกผลแต่ต้นมา
อนึ่งศิลปงามเด่นเป็นของชาติ
อีกคนตรีร่ำรวยลวดลายไทย
และอย่าลืมนิจใจแบบไทยแท้
กำเนิดธรรมจรรยาเป็นอาภรณ์
แล้วยังมีประเพณีมีระเบียบ
เป็นของร่วมรวมไทยให้คงไทย
ได้รู้เช่นเห็นชัดสมบัติชาติ
ล้วนไทยแท้ไทยแท้เรามี

ของไทยแน่นั้นหรือคือภาษา
รวมเรียกว่าวรรณคดีไทย
เช่นปราสาทปรางค์ทองอันผ่องใส
อวดโลกได้ไทยแท้อย่างแน่นอน
เชื้อพ่อแม่พึงธรรมคำสั่งสอน
ประชากรโลกเห็นเราเป็นไทย
ซึ่งไม่มีที่เปรียบในชาติไหน
นี่แหละประโยชน์ในประเพณี
เหลือประหลาดล้วนเห็นเป็นศักดิ์ศรี
สิ่งเหล่านี้คือวัฒนธรรม

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

พระอภัยมณี

ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

พระโอมยงองค์อภัยมณีนาถ
เหล่าฉลามลี้วนฉลามตามกันมา
ฉนากอยู่คู่ฉนากไม้จากคู่
ฝูงพิมพาพาฝูงเข้าแฝงวน
กระโห้เรียงเคียงกระโห้ขึ้นโบกหาง
มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดคอกมังกร
ฝูงม้าน้ำทำท่าเหมือนม้าแผ่น
ตะเพียนทองท่องน้ำนำตะเพียน
เห็นละเมาะเกาะเขาเขียวช่อม
จะเหลียวซ้ายสายสมุทรสุดสายตา
จะเหลียวดูสุริย์แสงเข้าแฝงเมฆ
ฟังสำเนียงเสียงคลื่นดังครืนโครม

เพลินประพาสพิศดูหมุ่มมัจฉา
ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
ขึ้นฟองฟู่ฟ่นฟองละอองฝน
บ้างผุดพ่นฟองน้ำบ้างดำจร
ลอยส้างกลางกระแสนแลสลอน
ประชุมซ่อนแฝงชลขึ้นวนเวียน
ขึ้นลอยเล่นเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน
ดาษเดียรดูเพลินจนเกินมา
โขดตะค่อมเคียงเคียงเรียงรุกษา
จะแลขวาควันคลุ้มกลุ้มโพยม
ให้วิเวกวาดองค์พระทรงโอม
ยิ่งทุกขโทมนัสในฤทัยทวี

พระสุนทรโวหาร (ภู่)